

Motion till riksdagen 2016/17:1635

av Sara Karlsson m.fl. (S)

Nyanländas etablering på arbetsmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att läsa sfi redan under asylprocessen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge anläggningsboenden i uppdrag att genomföra kompetenskartläggningar i samarbete med Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om myndighetssamverkan för en mer effektiv och långsiktig etableringsprocess och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se till bredden i behovet av validering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att läsa sfi under föräldraledighet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en genomlysning och strategi för att kvinnor i större utsträckning ska få del av de stödsystem som Arbetsförmedlingen förfogar över och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har under en längre tid varit ett land som människor sökt sig till för att få skydd undan förföljelse, förtryck och krig. Det handlar om grundläggande humanitära och folkrättsliga principer. Samtidigt behöver Sverige, givet den demografiska utvecklingen, också ett tillskott av människor i yngre ålderskategorier vilket invandringen bidrar till.

Ett stort mottagande av asylsökande betyder dock också ansträngningar för olika samhällssystem, och fel hanterat riskerar vi att skapa och cementera en situation med stark segregation, stora klyftor och hög arbetslöshet bland utrikes födda svenskar. Därför behövs en rad åtgärder för att människor som kommer hit och får rätt att stanna snabbt ges möjligheter att etablera sig och skapa sig ett hem här. Många initiativ har tagits under senare tid, men en hel del återstår också att göra. Inte minst är arbetsmarknaden ett område som kräver ett särskilt politiskt fokus.

Språket är en av nycklarna för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden. Många asylsökande behöver vänta länge på att få sina besked om de får stanna eller inte, och det finns många vittnesmål om hur tiden i väntan känns meningslös. Utöver insatser för att minska handläggningstiderna finns starka skäl att stärka möjligheterna att lära sig svenska redan under asylprocessen. Sedan 1 juli 2015 har bildningsförbunden ett uppdrag, som de även fick extra resurser till, att finnas på asylboenden för att arbeta med undervisning i svenska. Det är mycket bra, men bör också kompletteras med att reguljär sfi ska kunna läsas på boendena. Det skulle både snabba upp etableringsprocessen och göra väntetiden för den asylsökande mer meningsfull.

Många av de nyanlända vuxna har med sig kunskaper och färdigheter som den svenska arbetsmarknaden har ett stort behov av. Men samtidigt har en stor del en väldigt kort utbildning i bagaget och behöver mycket stöd för att kunna ta ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. De insatser som riktas mot nyanlända måste alltså spänna över ett mycket stort fält, från alfabetisering och grundläggande utbildning till kvalificerad yrkesutbildning och validering av akademiska meriter från utländska lärosäten. Det betyder också att etableringsprocessen behöver vara individualiserad för att vi inte ska gå miste om viktiga kunskaper och resurser, och för att möta de behov som finns i den mycket heterogena gruppen nyanlända. Kompetenskartläggningar bör göras redan under asylprocessen, för att minska startsträckan till insatser när etableringsprocessen tar vid. Anläggningsboenden bör ges ett särskilt uppdrag att arbeta med kompetenskartläggning i samarbete med Arbetsförmedlingen.

En fungerande samverkan mellan olika myndigheter är avgörande för att etableringsprocesserna ska fungera. Där händer mycket just nu, inte minst med de snabbspår som regeringen har initierat, men arbetet måste fortsätta. För de personer som behöver längre eller mer omfattande insatser behöver dessa kunna planeras i längre sammanhållna kedjor, och det kräver en myndighetssamverkan som underlättar övergångar mellan olika faser i etableringen samt mellan olika typer av insatser.

Under 2015 tillsattes en valideringsdelegation som ska följa, stödja och driva på valideringen inom utbildning och arbetsliv. Detta mot bakgrund av att valideringen av meriter från utlandet varit bristfällig och tagit lång tid. Arbetet med validering är på flera sätt under omvandling och intensifiering. I detta arbete är det viktigt att se bredden i behovet av validering. Såväl validering av utländska högskolepoäng och validering av yrkesfärdigheter behöver sitt särskilda fokus.

En särskild utmaning är kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Vi vet att sysselsättningen är betydligt lägre bland utrikes födda kvinnor än utrikes födda män. Som en del av vårt samhälles jämställdhetssträvanden bör ett extra fokus läggas på nyanlända kvinnor. Många kvinnor kommer till Sverige i barnafödande ålder, vilket parat med det ojämna uttaget av föräldraförsäkringen riskerar att skapa avbrott i kvinnors etableringsprocess. Därför bör t ex möjligheten att läsa sfi även under föräldraledighet övervägas. Det behövs också en genomlysning av de olika stödsystem som Arbetsförmedlingen förfogar över, såsom olika lönestöd, fördelar sig mellan män och kvinnor samt en strategi för att se till att dessa i större utsträckning kommer nyanlända kvinnor till del.

Fredrik Olovsson (S)

Hans Ekström (S)